

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-04-27
meddelad i
Umeå

Mål nr M 2302-17

SÖKANDE

Wibax AB, 556262-9674, Batterigatan 12, 941 47 Piteå

Ombud: [REDACTED]

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 Luleå
2. Piteå Renhållning och Vatten Aktiebolag, Box 555, 943 28 Öjebyn

SAKEN

Ansökan om tillstånd till befintlig och utökad verksamhet avseende produktion av sulfatsalter, Piteå Stadsön 2:1, 6:9 och 8:30

Koordinater: N: 7 259 586 E: 799 307 (SWEREF 99 TM)
X: 7 258 270 Y: 1 762 050 (TR 90 2,5 gon V)

DOMSLUT

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Wibax AB tillstånd enligt miljöbalken att, på fastigheterna Piteå Stadsön 2:1, 6:9 och 8:30 i Piteå kommun, varje år producera

- 120 000 ton magnesiumsulfat- och aluminiumsulfatlösning,
- 32 000 ton oorganiska och organiska kemiska produkter i form av dammbindningsmedel, glykoler, korrosionsinhibitorer, köldbärare, pannvattenkemikalier, processkemikalier, rengöringskemikalier, skumdämpare, specialkemikalier, syror och baser,
- 20 000 ton magnesiumhydroxid-dispersion,

samt

Dok.Id 294602

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 08:30–16:30

- i reningsanläggning rengöra tankar eller fat som används för transport av kemiska produkter, och
- lagra högst 5 000 ton kemikalier samtidigt.

Villkor

1. Anläggningen ska utföras och verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt uppgett i målet, om inte annat framgår av denna dom.
2. Oljeavskiljare ska vara försedd med nivåalarm.
3. Avloppsvattnet från verksamheten ska ledas till kommunalt reningsverk och flödesmätning ska ske av utgående vatten från pH-justeringsanläggningen.
4. Farligt avfall och kemiska produkter ska förvaras inom inhägnat utrymme på tätt invallat underlag. Invallningen ska rymma den största behållarens volym och 10 % av övrig lagrad volym, om inte tillsynsmyndigheten medger undantag. Kemikalier som vid sammanblandning kan ge upphov till farliga reaktioner ska förvaras åtskilda.

Tillsynsmyndigheten får besluta om ytterligare villkor avseende förvaring och hantering av farligt avfall och kemiska produkter.

5. Överfyllnadsskydd eller larm samt påkörningsskydd ska finnas på cisterner, om inte tillsynsmyndigheten medger undantag.
6. Bolaget ska ha en handlingsplan för eventuella olyckor och spill.
7. a) Dagvattenbrunnar inom området ska märkas ut. Lock eller andra anordningar för att snabbt kunna tätas dagvattenbrunnar ska finnas lätt tillgängliga. Lagring av material eller parkering av fordon över dagvattenbrunnar får inte ske.

b) Bolaget ska utreda behovet av nödvändiga åtgärder för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och begränsa följderna av sådana på människa och miljö med avseende på utsläpp från verksamheten som kan nå dagvattennätet. Utredningen ska presenteras till tillsynsmyndigheten senast två år efter lagakraftvunnen dom. Tillsynsmyndigheten får besluta om ytterligare villkor avseende åtgärder för att förhindra utsläpp till dagvattennätet.

8. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostadshus än nedan angivna.

50 dB(A)	kl. 06.00–18.00 på vardagar
45 dB(A)	kl. 06.00–18.00 på lördagar, söndagar och helgdagar
45 dB(A)	kl. 18.00–22.00
40 dB(A)	kl. 22.00–06.00

Arbetsmoment som typiskt sett kan medföra momentana ljudnivåer över 55 dB(A) vid bostäder får inte utföras nattetid.

Värdena ska kontrolleras genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätningar) eller genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätningar) och beräkningar. Kontroll ska minst ske när tillsynsmyndigheten anser att det är befogat.

9. Om provtagning visar att pH-värdet i utgående vatten från pH-justeringsanläggningarna samt invallningar från verksamheten ligger utanför intervallet pH 6,5–11 ska bolaget stoppa utflödet och justera pH manuellt innan vattnet släpps på det kommunala avloppsledningsnätet. Snarast, dock senast en månad efter att detta har skett, ska bolaget underrätta tillsynsmyndigheten samt huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet och till dessa redovisa vilka åtgärder som bolaget har vidtagit eller har för avsikt att vidta för att ett upprepande inte ska ske.

10. Om halterna i avloppsvattnet från verksamheten som årsmedelvärde per kalenderår överskrider följande parametrar och värden

mineralolja (mätt som oljeindex)	50 mg/l för
sulfat	2 000 mg/l för
magnesium	300 mg/l

ska bolaget snarast, senast en månad efter att det skett, underrätta tillsynsmyndigheten samt huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet och det kommunala reningsverket och till dessa redovisa vilka åtgärder bolaget har vidtagit eller har för avsikt att vidta för att ett upprepande inte ska ske.

Årsmedelvärdena ska baseras på kvartalsvisa samlingsprover, där respektive samlingsprov består av ett representativt stickprov från varje vecka under det aktuella kvartalet.

11. Bolaget ska vart tredje år inspektera avloppsledningsnätet med kamera. Resultatet ska delges tillsynsmyndigheten och huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet.
12. Bolaget ska, efter samråd med tillsynsmyndigheten och huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet, vidta de åtgärder som behövs för att undvika och åtgärda korrosion i det kommunala avloppsledningsnätet till följd av bolagets verksamhet.
- Tillsynsmyndigheten får i detta avseende besluta om ytterligare villkor avseende åtgärder för att undvika och åtgärda korrosion.
13. Ett kontrollprogram för verksamheten ska ges in till tillsynsmyndigheten senast inom sex månader från dag då detta tillstånd har tagits i anspråk.

Kontrollprogrammet ska innehålla en redovisning av hur bolaget avser att kontrollera att tillståndet och villkor följs. Det ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och ska ange mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterligare villkor som kan behövas avseende

- förvaring och hantering av farligt avfall och kemiska produkter (villkor 4),
- undantag från krav på överfyllnadsskydd eller larm samt påkörningsskydd (villkor 5),
- utsläpp till dagvattennätet (villkor 7),
- åtgärder som kan behövas mot bakgrund av eventuella redovisningar om avvikelser (villkor 9 och 10), samt
- åtgärder som kan behövas för att undvika korrosion i det kommunala avloppsledningsnätet (villkor 12).

Igångsättningstid

Tillståndet ska tas i anspråk senast 1 år från det att domen vunnit laga kraft.

Underrättelse om att tillstånd tas i anspråk

Wibax AB ska anmäla till tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

Återkallelse av tidigare meddelat tillstånd

Mark- och miljödomstolen upphäver de tillstånd enligt miljöbalken som meddelats genom miljödomstolens deldom den 10 februari 2006 och dom den 14 december 2009 (mål M 4782-04), samt miljöprövningsdelegationens beslut den 4 september 2014 (dnr 551-4824-2014) med stöd av 24 kap. 3 § första stycket 6 miljöbalken, från den dag det nya tillståndet tas i anspråk.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DOMSLUT	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	6
BAKGRUND	7
TIDIGARE MEDDELADE TILLSTÅND	7
YRKANDEN M.M	8
PARTERS OCH REMISSINSTANSERS INSTÄLLNING TILL ANSÖKAN	11
ANSÖKAN	11
MÅLETS HANDLÄGGNING	34
DOMSKÄL	36

BAKGRUND

Wibax AB (bolaget) är en koncern med sju dotterbolag som köper in, producerar, konverterar, lagrar och transporterar kemiska produkter till basindustrin i Europa. Koncernens huvudkontor och produktionsanläggning ligger i Piteå, på fastigheterna Piteå Stadsön 2:1, 6:9 och 8:30. Koncernen har dessutom terminaler runt om i landet och kontor på flera av terminalerna samt i Finland, Norge och Danmark.

I produktionsanläggningen bedrivs beredning och produktion. Bolaget tillverkar främst olika sulfatlösningar som aluminiumsulfat och magnesiumsulfat genom kemiska processer samt oorganiska och organiska produkter genom fysikaliska processer. På anläggningen sker även rengöring av tankar och fat.

Mot bakgrund av en förväntad försäljningsökning har bolaget ansökt hos mark- och miljödomstolen om ett nytt tillstånd. Bolaget vill öka produktionen av både aluminium- och magnesiumsulfatlösning samt ges möjlighet att tillverka metallhydroxid och behålla produktionen av oorganiska och organiska produkter.

TIDIGARE MEDDELADE TILLSTÅND

Länsstyrelsen i Norrbottens län, miljöprövningsdelegationen, gav bolaget tillstånd enligt miljöbalken för fysikalisk beredning den 20 juni 2000. Detta upphävdes genom nu gällande tillstånd som meddelades av miljödomstolen den 10 februari 2006 (mål nr M 4782-04). Bolaget har enligt domen tillstånd att producera högst 32 000 ton oorganiska och organiska kemiska produkter genom fysikaliska processer och högst 30 000 ton aluminiumsulfatlösning genom kemiska processer. Tillstånd gavs samtidigt även för uppförande av för produktionen erforderliga anläggningar, rengöring i reningsanläggning av tankar eller fat som används för transport av kemiska produkter och samtidig lagring av högst 5 000 ton kemikalier. I deldomen sköts upp frågan om vilka villkor som skulle gälla för utsläpp av avloppsvatten från verksamheten. Den frågan avgjordes i miljödomstolen den 14 december 2009 i samma mål. Miljöprövningsdelegation har därefter, den 4 september 2014, lämnat bolaget tillstånd till, utöver tidigare tillståndsgiven verksamhet, att även tillverka andra sulfatsalter än aluminiumsulfat, högst 15 000 ton per år (dnr 551-

4824-2014). Länsstyrelsens tillstånd förenades med samma villkor som beslutats genom tidigare meddelade domar.

YRKANDEN M.M

Tillstånd

Som talan slutligen har bestämts yrkar Wibax AB att mark- och miljödomstolen ska ge bolaget tillstånd till följande.

- Produktion av högst 120 000 ton magnesium- och aluminiumsulfat per år genom kemisk reaktion (verksamhetskod 24.29-i),
- produktion av högst 32 000 ton per år av oorganiska och organiska kemiska produkter genom fysikaliska processer (verksamhetskod 24.45),
- produktion av högst 20 000 ton magnesiumhydroxid per år genom kemiska reaktioner (verksamhetskod 24.32-i),
- rengöring i reningsanläggning av tankar eller fat som används för transport av kemiska produkter (verksamhetskod 74.10) och
- samtidig lagring av högst 5 000 ton kemikalier (verksamhetskod 39.70).

Om domstolen skulle finna det vara nödvändigt medger bolaget i andra hand att tillståndet preciseras på så sätt att gränserna för sulfatproduktionen anges till 50 000 ton för magnesiumsulfat och 70 000 ton för aluminiumsulfat samt att oorganiska och organiska kemiska produkter anges som dammbindningsmedel, glykoler, korrosionsinhibitorer, köldbärare, pannvattenkemikalier, processkemikalier, rengöringskemikalier, skumdämpare, specialkemikalier, syror och baser.

Wibax AB medger att mark- och miljödomstolen beslutar att nu gällande tillstånd för verksamheten ska upphöra att gälla från den dag det nya tillståndet tas i anspråk.

Föreslagna villkor för verksamheten

Bolaget föreslår att verksamheten i huvudsak ska bedrivas i enlighet med villkor i befintligt tillstånd, som efter vissa justeringar bör ges följande lydelse.

1. Anläggningen ska utföras och verksamheten bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad Wibax AB angett eller i övrigt uppgivit i målet.
2. Oljeavskiljare ska vara försedd med nivåalarm.
3. Flödesmätning ska genomföras av utgående vatten från pH-justeringsanläggningarna.
4. Farligt avfall och kemiska produkter ska förvaras inom inhägnat utrymme på tätt invallat underlag. Invallningen ska rymma den största behållarens volym och 10 % av övrig lagrad volym om inte tillsynsmyndighet medger undantag. Kemikalier som vid sammanblandning kan ge upphov till farliga reaktioner ska förvaras åtskilda.
5. Överfyllnadsskydd eller larm samt påkörningsskydd ska finnas på cisterner om inte tillsynsmyndigheten medger undantag.
6. Bolaget ska ha en handlingsplan för eventuella olyckor och spill.
7. Dagvattenbrunnar inom området ska märkas ut. Lock eller andra anordningar för att snabbt kunna täta dagvattenbrunnar ska finnas lätt tillgängliga. Lagring av material eller parkering av fordon över dagvattenbrunnar får inte ske.
8. Den ekvivalenta ljudnivån från verksamheten får som riktvärde utomhus vid närmaste bostäder inte överstiga

50 dB(A) kl. 06.00–18.00

45 dB(A) kl. 18.00–22.00 samt lördag–söndag och helgdagar

40 dB(A) kl. 22.00–06.00

Momentana ljud nattetid får inte överstiga 55dB(A).

De angivna värdena ska kontrolleras genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätningar) eller genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätningar) och beräkningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

Bolagets slutliga förslag avseende utsläpp till avloppsledningsnätet är att det endast ska hanteras i avtal med Piteå Renhållning & Vatten AB, Pireva, och inte som ett villkor i miljötillståndet. Bolaget andrahandsalternativ är att om villkor ska föreskrivas ska dessa utformas enligt nedan (villkor 9–12).

9. pH-värdet i utgående vatten från justeringsanläggningarna samt invallningar från verksamheten ska ligga i intervallet 6,5–11. Om pH ligger utanför godkänt intervall ska utflödet stoppas och pH ska justeras manuellt innan vattnet får släppas ut i spillvattennätet, medan åtgärder utförs. Pireva samt tillsynsmyndigheten ska underrättas vid överträdelse.
10. Föroreningshalter i utgående vatten från respektive pH-justeringsanläggning får som årsmedelvärden per kalenderår inte överstiga följande begränsningsvärden:

Mineralolja, 50 mg/l (mätt som oljeindex)

Sulfat, 2 000 mg/l

Magnesium, 300 mg/l

Årsmedelvärdena ska baseras på kvartalsvisa samlingsprover, där respektive samlingsprov består av ett representativt stickprov från varje vecka under det aktuella kvartalet. Sulfathalterna förutsätter att Wibax under 2018 tecknar avtal med ledningsägaren (Pireva) som innebär att Wibax tar ansvar för reparationsåtgärder som kan antas bero på angrepp orsakade av utsläpp överskridande Svenskt Vattens angivna halter.

I händelse av oavsiktligt spill eller annan olycka som medför risk för att ovanstående begränsningsvärden inte kommer att kunna innehållas, ska prov från utgående vatten under en vecka efter en sådan incident få undantas från det månatliga samlingsprovet, efter samråd med tillsynsmyndigheten. I samband med en sådan händelse ska bolaget redovisa för tillsynsmyndigheten vilka åtgärder bolaget vidtagit för att ett upprepande inte ska ske.

11. Inom tre månader från att ”denna dom” har vunnit laga kraft ska Wibax AB teckna ett avtal med Pireva som berör frågan kring hur ofta och på vilket sätt kontroll av berörd del av det kommunala ledningssystemet ska ske.
12. Inom tre månader från att ”denna dom” har vunnit laga kraft ska Wibax AB teckna ett avtal med Pireva som berör frågan kring hur och på vilket sätt Bolaget ska åtgärda de delar av ledningsnätet som rimligen kan härledas till Bolagets verksamhet.

PARTERS OCH REMISSINSTANSERS INSTÄLLNING TILL ANSÖKAN

Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen) och Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun har inte något att erinra mot ansökan.

Pireva är huvudman för det avloppsledningsnät som mottar bolagets avloppsvatten och även för reningsverket som hanterar detta avloppsvatten. Pireva har inte lämnat något yttrande över bolagets ansökan till mark- och miljödomstolen eller deltagit vid huvudförhandlingen i målet. Efter huvudförhandlingen har Pireva dock skrivit till bolaget och redogjort för sina synpunkter avseende det avloppsvatten som släpps till nätet. Denna skrivelse har också skickats till domstolen för kännedom.

ANSÖKAN

I ansökan till mark- och miljödomstolen anför Wibax AB i huvudsak följande.

Lokalisering

Produktionsanläggningen ligger på fastigheterna Piteå Stadsön 2:1, 6:9 och 8:30, i utkanten av Backens industriområde i Piteå kommun. Cirka 100 meter väster om tomtgräns passerar E4:an, på en höjd av cirka 10 meter. Mellan tomt och vägslänt växer gles lövskog. Söder om området finns en ”vändningsplan”, delvis avsedd för anslutande järnvägsspår, ett avslutande stickspår med lastkaj. Österut, mellan fastigheten och industriområdet, finns en genomfartsväg. Den bebyggelse som finns i närheten, utgörs av olika industrilokaler i nordostlig och östlig riktning. Hela området är inhägnat med stängsel. De närmaste bostadsområdena ligger på cirka 600 meters avstånd i nordostlig riktning, respektive cirka 800 meter i östlig riktning.

Befintlig verksamhet

I produktionsanläggningen bedrivs idag dels beredning, dels produktion genom kemiska processer. Bolaget lagrar och hanterar kemikalier, genom inlagring i cisterner och i tält, genom lastning och lossning från tankbilar samt lossning från järnvägsvagn. I verkstaden finns även en tvätthall, där tankbilarna diskas utvändigt och invändigt vid behov.

Produktionsanläggningen är indelad i sex skilda rum där olika produktionsprocesser och aktiviteter utförs. Cisternparken består av plast- och stålcisterner. Total cisternkapacitet utomhus är i dag cirka 1 500 m³. Dessa cisterner står invallade och är försedda med överflyllnadslarm. Inne i produktionsanläggningen finns flera tankar och reaktorer. Inom området finns även två lager för flytande produkter som kräver varmhållning, samt fyra lager för produkter som inte kräver detta. Lager dedikerade för flytande produkter och råvaror har tät invallad bottenplatta. Övriga lagringsytor används endast till torra råvaror och produkter. Dessa ytor är försedda med tät bottenplatta.

Operatörerna jobbar tvåskift (måndag–fredag) och utför fysikaliska beredningar såsom upplösningar och spädningar samt kemiska reaktioner i anläggningarna för magnesium- eller aluminiumsulfat. Råvaror kommer in till anläggningen via järnväg eller lastbil och färdig produkt lastas i dagsläget ut till lastbil antingen som

flytande produkt eller som styckegods (dunk, fat, IBC eller storsäck). Utöver produktionsanläggningen finns även en servicehall som är indelad i en tvätthall och en verkstad, vilken även inkluderar kontor samt omklädningsrum för chaufförerna. I tvätthallen tvättas lastbilar både ut- och invändigt. På årsbasis rör det sig om cirka 130 lastbilar, 150 släp och 300 hela ekipage.

Wibax AB är certifierade enligt ISO 14001 och ISO 9001 och alla terminaler har fastställda rutiner för hantering och lagring av kemikalier.

Skäl för ansökan

Under nästkommande år ser bolaget en större försäljningspotential för magnesiumsulfat än vad dagens tillstånd tillåter. Bolaget har också sett över tänkbara framtida behov generellt för sulfatprodukterna. På längre sikt uppgår den förväntade marknaden till uppemot 50 000 ton magnesiumsulfat och cirka 70 000 ton aluminiumsulfat. Förutom detta ansöker bolaget om tillstånd till produktion av metalloxider/andra oorganiska föreningar genom kemisk reaktion utifrån ett förväntat marknadsbehov av främst magnesiumhydroxid. Befintliga sidoverksamheter bedöms vara oförändrade. Verksamheten kommer att omfattas av Sevesolagstiftningen på den lägre kravnivån, på grund av lagring och hantering av Sevesoklassade ämnen. Detta främst eftersom ett redan inlagrat ämne, salpetersyra, har fått förändrad klassificering.

Bolaget ser en fördel med att ha ett samlat tillstånd för sina produkter, för att kunna anpassa en framtida produktion efter aktuell marknad i stället för att ha fasta gränser för respektive produkt. En sådan lösning ger också utrymme för produktion av andra sulfatsalter än dagens. De ansökta mängderna är anpassade för att klara framtida försäljningsmål och utökningen förväntas i praktiken ske successivt.

Områdesbeskrivning

Planer

Detaljplanen anger kvartersområde för småindustriändamål, med undantag från sydvästra hörnet som anger område för järnvägsändamål. I en samrådsredogörelse av-

seende nytt planprogram för Backens handelsområde anges att ingen förändring i detta avseende avses.

Natur- och kulturmiljövården

I verksamhetens närområde finns få utpekade naturvärden. På platsen saknas registrerade fornlämningar i fornlämningsregistret. Det finns inte heller natur- eller kulturresevat som berörs eller några kända lokaliseringar av hotade växter eller djurarter. Den avrinning som sker via dagvattennätet leds vidare till Piteälven. Älven utgör Natura 2000-område och bevarandesyftet är att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de utpekade naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå. Ett av de identifierade hoten mot Piteälven är ”Utsläpp av föroreningar från punktkälla”.

Markmiljö och grundvatten

Markprofilen utgörs av jord och fyllnadsmaterial som övergår till tät morän, vilket minskar risk för infiltration av grundvatten. En miljöteknisk undersökning har under sommaren 2017 utförts i samband med uppförande av statusrapporten. Provtagning skedde av jord ned till 3 meter vid 12 punkter utspridda på fastigheten och av grundvatten i 5 grundvattenrör samt analys av metaller, alifater, aromater, PAH och pH. Fältprovtagningen bekräftar att området är utfyllt med en grusig/stenig sandfyllning ned till som mest 2 meter. I norra delen av området ligger fyllningen över en sandig morän, medan den i södra delen täcker en sandig silt.

Analyserna visar inga föroreningar från petrokemiska produkter i området. Metallhalterna är genomgående låga i området, förutom vid en punkt där halten av kobolt överstiger värdet för mindre känslig markanvändning, MKM. Föroreningen vid denna punkt bedöms vara mycket begränsad i sid- och djupled, med en halt som skulle kunna påverka det befintliga markekosystem som finns i den sandiga, steniga fyllningen. Den bedöms inte kunna påverka grundvattnet, trots att det ligger mycket nära ytan. Markens föroreningsstatus bedöms inte utgöra någon risk för vare sig människor eller miljö.

Grundvattenkvaliteten inom verksamhetsområdet är mycket låg, då vattnet uppvisar höga halter av ett antal ämnen som används för bedömning av vattenkvalitet. Det är okänt i dagsläget hur vattenkvaliteten i det kringliggande området ser ut och om halterna som har mätts upp inom fastigheten är representativa för området. Sämst vattenkvalitet finns i provpunkt 1704, som ligger bredvid ett invallat område där ammoniak, saltsyra och järnklorid förvaras. Halterna av ammoniak, järn och klorid är mycket höga vid denna provpunkt och kan tyda på att eventuella utsläpp har påverkat grundvattenkvaliteten. Metallinnehållet i grundvattnet speglar inte halterna i marken på bolagets verksamhetsområde. Flera av de metaller som påvisats i grundvattnet hanteras inte av bolaget, då de varken ingår i slutprodukterna eller används i tillverkningsprocessen.

Friluftsliv och riksintressen

Ett par hundra meter nordväst om fastigheten ligger Lomtjärn friluftsområde. Detta samt andra friluftsområden i närheten förväntas inte påverkas av bolagets verksamhet. Inte heller förväntas några kända riksintressen påverkas av verksamheten.

Alternativredovisning

Teoretiskt tänkbara lokaliseringalternativ utgörs av någon av bolagets befintliga terminaler. Eftersom det fysiska utrymme som krävs för uppförande av en produktionsenhet endast finns tillgängligt på terminalen i Skutskär har denna alternativa lokalisering utretts. En flytt av verksamheten till terminalen i Skutskär anses dock inte medföra några vinster ur miljösynpunkt. Det bedöms inte heller finnas några alternativa utformningar av produktionsanläggningar som är bättre ur miljösynpunkt.

Statusrapport

Statusrapporten, från sommaren 2017, anger att den dominerande spridningsvägen för en eventuell förorening bedöms vara transport med yt- och grundvatten, vilket kan medföra en risk för att närliggande naturområden exponeras. Det yt- och grundvatten som finns i området ligger inom Piteälvens avrinningsområde.

Den miljötekniska undersökningen, från sommaren 2017, visade inga detekterbara halter av alifater, aromater eller PAH i jordproverna. Vid en punkt inom området påträffades en hög halt av kobolt. Bedömningen är att denna förorening inte riskerar grundvattenkvaliteten eller människors hälsa.

Grundvattenkvaliteten i området är mycket låg, eftersom vattnet uppvisar höga halter av ett antal ämnen som används för bedömning av vattenkvalitet. Det är i dagsläget okänt hur vattenkvaliteten i det kringliggande området ser ut och om halterna som har mätts upp inom bolagets fastigheter är representativa för området. Metallinnehållet i grundvattnet speglar inte halterna i marken på bolagets verksamhetsområde. Flera av de metaller som påvisats i grundvattnet hanteras inte av bolaget, då de varken ingår i slutprodukterna eller används i tillverkningsprocessen.

Planerade ombyggnationer

För att utöka produktionen av magnesiumsulfat krävs installation av ytterligare en produktionslinje, vilken ryms inom befintlig fastighet. Anläggningen för aluminiumsulfat har kapacitet för önskad produktionsökning. Produktionsökningarna innebär en successiv installation av ytterligare lagringscisterner som kommer att vara invallade. Trots att en utökning i verksamheten innebär nybyggnation av lagringscisterner, bedöms befintligt lagringstillstånd vara tillräckligt eftersom dagens hanterade mängder uppgår till ungefär hälften av tillståndsgiven volym.

Flertalet räkneverk ska förses med förinställningsverk som automatiskt bryter utlastningen vid uppnådd volym. Två av utlastningsplattorna ska byggas om och förses med tätgjord yta i betong. Den tredje plattan fortsätter att ha en asfalterad yta, då det bedöms som beständigt mot de produkter som lastas och lossas där.

Uppsamlingsmöjlighet på 3 m³ kommer att installeras i anknötning till alla tre lastplattor. Dimensioneringen baseras på en förväntad pumphastighet om 1 000 l/min och under det konservativa antagandet att det tar två minuter för en chaufför att upptäcka och stoppa överspolningen. Uppsamlingen ska förses med en ventil som ansluts till dagvattenssystemet. Vanligen är ventilen öppen, men när lastning på-

börjas stängs ventilen automatiskt och öppnas igen efter en problemfri lastning. Därmed hamnar eventuellt spill i tanken och kan omhändertas. Vid nödläge hamnar ventilen i låst stängt läge, till exempel vid överspolning eller nödstopp. Spillet kan således omhändertas. Genomförandetiden för utförandet bedöms till cirka ett år efter erhållet tillstånd.

Beskrivning av processer

Lagring i cistern och lagringstält

Samtliga befintliga lagercisterner är placerade inom invallningar på tätgjorda ytor. Produkter som kan orsaka farliga reaktioner vid sammanblandning samlagras inte i samma invallning. Samtliga ledningar är förlagda ovan mark så att eventuellt läckage kan upptäckas.

Relevanta risker vid lagring i cistern är korrosionsskador som kan orsaka läckage, påkörningsskador samt läckage från manluckspackningar och flänspackningar. Ackrediterat kontrollorgan anlitas för att utföra återkommande besiktningar av cisterner där lagkrav finns. För övriga cisterner besiktigas dessa internt via rutiner i egenkontrollprogrammet.

Lagring av emballerade produkter kommer delvis att ske i lagringstältet i anslutning till emballeringsstationen. Tältet har en tätgjord golvyta med invallning. Eventuellt spill leds till det interna spillvattensystemet där det kan omhändertas. Ytterligare tre lagringstält finns på anläggningen samt en lagringsbyggnad, där utrymmen dedikerade för flytande produkter är försedda med invallning, medan lagringstält dedikerade för fasta produkter har hårdgjord yta. Brandfarliga produkter lagras inom ett separat väl ventilerat, väderskyddat utrymme som är försett med en tätgjord yta och invallning.

Lossning av och utlastning till bil

Utlastning till tankbil sker på en av tre lastplatser, antingen genom överlastning via manluckor på tanktoppen eller via underlastning. Utlastningsplatserna ska byggas

om och förses med tätgjord yta. Uppsamlingsmöjlighet på 3 m³ kommer att installeras i anslutning till alla tre lastplattor.

Utlastning till bil kommer att ske med hjälp av en förvalsräknare ansluten till en flödesmätare, för alla produkter som ska lastas regelbundet. Alla förvalsräknare är skyltade med produktnamn så att chauffören vet var bilen ska kopplas in. Chauffören väljer sedan den mängd som ska lastas genom att knappa in detta i förvalsräkneverket. Sedan styr utlastningssystemet öppning av cisternventiler och pumpstart. Vid uppnådd volym stängs ventiler och pump med automatik. Chauffören övervakar hela lastningen och kan stoppa antingen elektriskt via nödstopp eller mekaniskt via den manuella ventilen. För de produkter där förvalsräkneverk inte används kommer två personer att närvara vid lastning. Samma gäller även för lastning utan överfyllnadsskydd. Utlastningssystemet konstrueras så att vid eventuellt strömbortfall stängs pumpar och ventiler och det sker ingen automatisk omstart när strömmen återvänder. Vid lossning från lastbil deltar alltid personal från bolaget. Lossning av saltsyra sker med pump och ångor som avgår från cisternen omhändertas via en skrubber. Övriga produkter lossas genom att tanken på lastbilen trycksätts. För lossning av flytande produkt kontrolleras att mängden som levereras stämmer överens med tillgänglig volym i mottagande cistern innan lossning påbörjas. Utrustning för att ta hand om spill samt släckutrustning finns nära tillgängligt för chauffören. Påkörningsskydd är utplacerade där så är relevant.

Lossning av och utlastning till järnvägsvagn

Vissa produkter levereras med järnvägsvagnar till terminalen. Terminalen är utrustad med pumpar för att lossa flytande produkt in till respektive cistern via dedikerade inpumpningsledningar som går från lossningsplats till cisternpark, alternativt direkt till lastbil. Även styckegods levereras via järnväg. I framtiden planerar bolaget att lasta flytande produkt till järnvägsvagn.

Bolaget ansvarar för hela lossningsarbetet. De åtgärder som ska vidtas vid lossning kontrolleras enligt fastlagda rutiner och dokumentation. Innan lossning/utlastning påbörjas hängs en skylt upp, som anger att lossnings-/lastningsoperation pågår. För

lossning av flytande produkt kontrolleras att mängden som levereras stämmer överens med tillgänglig volym i mottagande cistern innan lossning påbörjas. Mottagande cisterner är utrustade med nivåmätning samt överfyllnadslarm som larmar vid för hög nivå så att markpersonal kan bryta fyllningen. Personalen ska under lossningen kontrollera/övervaka området runt järnvägsvagn, ledning samt cisterner.

Lossning och utlastning av styckegods/IBC/fat/dunk/råvaror

Bolagets personal lossar och lastar styckegods med truck och traktor. Lossning/lastning sker så nära lagringsplats som möjligt, för att minimera körsträckan.

Lagring och hantering av emballerade produkter

Lagring av emballerade produkter sker delvis i lagringstältet i anslutning till emballeringsstationen. Tältet har en tätgjord golvyta med invallning. Eventuellt spill leds till det interna spillvattensystemet, där det kan omhändertas. Ytterligare tre lagringstält finns på anläggningen samt en lagringsbyggnad, där utrymmen dedikerade för flytande produkter är försedda med invallning, medan lagringstält dedikerade för fasta produkter endast har hårdgjord yta. Brandfarliga produkter lagras inom ett separat, väl ventilerat och väderskyddat utrymme försett med tätgjord yta och invallning.

Emballering

I Piteå sker utspädning av produkter till lägre koncentration samt emballering av produkter till dunkar, fat och IBC. Produkterna pumpas från respektive cistern alternativt från tankbil till emballeringsstationen som finns i produktionshallen. Emballeringsstationen är försedd med en invallning för att kunna omhänderta eventuellt spill. Eventuella gaser/ångor ventileras ut via ett dedikerat fläktsystem.

Produktionsprocesser

Produktion av Magnesiumsulfat ($MgSO_4$)

För att producera magnesiumsulfat krävs en reaktion mellan magnesiumoxid i pulverform, svavelsyra och vatten. Produktionspersonal startar den helt automatiserade produktionsprocessen från kontrollrummet. Alla råvaror satsas till reaktortan-

ken i en förutbestämd ordning, för att nå bästa möjliga reaktion och för att få så lite avfall att filtrera ut som möjligt. Vatten satsas till tanken genom att en ventil på en vattenledning öppnas och ett räkneverk mäter doserad mängd. Magnesiumoxid satsas till reaktortanken enligt angiven mängd och via omrörare bildas en slurry.

Svavelsyra doseras sedan in till reaktorn i ett förinställt flöde. När svavelsyran doseras sker en kemisk reaktion mellan slurryn och svavelsyran, varefter $MgSO_4$ bildas. Reaktionen alstrar värme och den bevakas och kontrolleras via en temperaturtransmitter i reaktortanken. Temperaturen stiger kontinuerligt allt eftersom reaktionen mellan slurry och svavelsyra fortskrider. Om temperaturen går över tillåtet värde bryts doseringen. Vattenånga bildas under hela reaktionstiden och anläggningen är utrustad med skrubber.

När alla doseringssteg genomförts är batchen klar och en operatör måste aktivt starta överpumpning till en filtreringstank, från vilken slurryn sedan filtreras. Färdig produkt pumpas sedan vidare till en dagtank som finns placerad inne i produktionslokalen. Därifrån kan produkt pumpas till en lagringstank som står utomhus i invallning. Det kommer att finnas ett överfyllnadsskydd som avbryter pumpningen vid förutbestämd nivå. Operatören kontrollerar manuellt fyllnadsgraden i filtersäck och byter denna vid behov. Säcken lyfts ner med truck och avvattnas ytterligare vid behov inne i produktionsanläggningen. När säckarna är torra lyfts de ut i avfallscontainer.

Produktion av Aluminiumsulfat (WiAL)

För att producera aluminiumsulfat krävs en reaktion mellan aluminiumhydroxid i pulverform, svavelsyra och vatten. Produktionspersonal övervakar hela produktionsprocessen från kontrollrummet. Processen startas genom att vatten och pulver tillsätts till en förutbestämd nivå. Svavelsyra doseras till förinställda nivåer och anläggningen bryter själv när nivåerna är uppnådda. Reaktionen är kraftigt exoterm och temperaturen loggas vid bestämda tidsintervall. Vid för höga temperaturer larmar systemet och personal kan vidta åtgärder vid behov. Vattenånga bildas under hela reaktionstiden och anläggningen är utrustad med en fläkt som transporterar ut

vattenången genom en hög skorsten. Skorstenens höjd gör att eventuell svavelsyrlighet avskiljs i skorstenen, på grund av dess tyngd, och rinner tillbaka in i reaktorn i stället för att följa med vattenången ut.

Efter att reaktionstiden uppnåtts meddelar programmet att batchen är klar. Provtagning av produkten sker efter att den har svalnat. När produkten är godkänd transporteras den via ledningar genom en filtreringsstation för att filtrera bort pulverrester och vidare till lagringscistern. De överblivna filterresterna filtreras ytterligare en gång genom en lakningsprocess, där vätskefasen återinförs till processen och den olösliga delen går till deponi som icke-farligt avfall.

Produktion av WiDAQ

För att producera WiDAQ krävs en blandning av vatten, antrakinon (pulverform) och ett vätnedel. Operatören startar upp processen, som är helt automatiserad. Anläggningen har ett slutet spillvattensystem och vatten från ”skrubbern”, som samlar in kylvatten från kvarnarna och spolvatten från rännorna, kan därmed användas i processen. På skrubbern finns även en ”demister” som samlar upp damm från pulverfickan.

Råvaror tillsätts efter förinställda nivåer till blandartanken. Samtidigt startar omrörare och mixer. Efter pH-kontroll och eventuell justering är produkten färdig och pumpas vidare genom uppvärmda ledningar till isolerad lagringstank som står utomhus i invallning. Produkten kräver ständig omrörning och därmed finns omrörare i alla cisterner. Provtagning och analys sker efter att produkten har tillförts till lagringscistern.

Produktion av skumdämpare

Produktionen av skumdämpare är en fysikalisk process som kan ske antingen i pilotanläggningen (vid försök av nya recept) eller i den större anläggningen. Alla råvaror sätts till blandartanken i en förutbestämd ordning, där vissa råvaror är silikonbaserade, vissa är i pulverform medan och andra är lättflytande vätskor. Råvaror i lösning lagras i IBC:er med uppsamlingskärl.

Blandningen värms till förutbestämd temperatur och mixas sedan tills den blir homogen. Varmvatten doseras därefter in under snabb omrörning varpå blandningen kyls. Kallvatten doseras sedan in under snabb omrörning följt av dosering av ytterligare råvara. En kraftig omrörare blandar produkten under hela processen, vilken totalt tar ett par timmar. Prov tas sedan ut för kvalitetskontroll innan produkten tappas upp i emballage.

Beredningsanläggning

I beredningsanläggningen bereds olika lösningar i fysikaliska processer efter färdigbestämda recept. Anläggningen består av en blandningstank med omrörare samt möjlighet för rundpumpning av produkt. Vanligtvis fylls blandningstanken med vatten följt av tillsats av insatskemikalie i pulverformat. När produkten är löst är blandningen färdig. I undantagsfall blandas lösningar med antingen vatten eller råvara i pulverformat för att späda respektive öka befintlig koncentration. Provtagning av densitet utförs för att säkerställa att blandningen utförts korrekt. Efter beredning diskas anläggningen med en högtrycksrobot. Produkter produceras medvetet i för hög koncentration för att diskvattnet ska kunna tillföras i den färdiga produkten.

Efter beredning finns flera möjliga destinationer för produkten. Vissa produkter pumpas till dagtankar placerade i produktionslokalen, medan vissa pumpas direkt ut till tankbil.

Special-kemikalie beredning

I spec-kem-beredningen blandas specialkemikalier i batcher om maximalt 1 000 liter. Exempel på färdiga produkter är olika rengöringskemikalier för rengöring av olika processavsnitt och processutrustning.

Längs ena väggen finns hyllplan med IBC:er fyllda med de kemikalier som oftast bereds i anläggningen, men även andra kemikalier kan tänkas beredas. I så fall lyfts aktuella insatskemikalier in till produktionsanläggningen. IBC:erna som står på

hyllplanen är kopplade till en blandartank via rörledningar och produkten överförs till blandartanken genom självtryck när ventilen öppnas manuellt. I alla beredningar tillförs även vatten i olika mängder beroende på recept. Brandfarliga kemikalier som ska beredas står i en container utanför byggnaden. Rörledningar kopplar dessa emballage med blandartanken och pumpas in när det ska doseras. Röret för dosering av brandfarliga produkter har inlopp i botten av tanken för att få en snabb utspädning av den brandfarliga produkten och därmed höja flampunkten.

Avfall

Från båda sulfatanläggningarna uppkommer avfall i form av sulfatsalter (filterrester), som går till deponi som icke-farligt avfall. Avfallet avvattnas på plats och deponeras i fast, ”leraktig” form. I dagsläget finns inga andra avsättningar för avfallet.

Avfallet från magnesiumsulfatanläggningen bedöms bli cirka 30 kg per producerat ton magnesiumsulfat. Avfallet från aluminiumsulfatanläggningen blir cirka 1 kg per producerat ton aluminiumsulfat. En förbättring i hanteringen av filteranläggningen i aluminiumsulfat-produktionen har inneburit minskade mängder avfall till deponi, genom att olöst råvara i filterresterna återinförs i nästa batch för att få fler chanser att reagera. För magnesiumsulfatanläggningen är detta inte ett alternativ, eftersom råvaran helt enkelt innehåller mer olösliga salter än råvaran till aluminiumsulfaten. Bolaget jobbar vidare med att utveckla filtreringsprocessen för att minska mängderna avfall från magnesiumsulfatanläggningen.

Från vissa råvaror uppkommer avfall i form av brännbara plastsäckar, som endast går att återvinna för energiproduktion. Vidare skickas trä och wellpapp för återvinning. IBC:er som är utgångna skickas till avfallsentreprenör för återanvändning till frakt av metallskrot. Farligt avfall i form av lysrör, batterier, aerosoler och absorbenter m.m. samlas upp i separat station för farligt avfall. Spillolja och slam från rännor omhändertas som farligt avfall. Bolaget har avtal med avfallsentreprenör som sköter hämtning av avfall.

Spill- och dagvatten

Dagvatten

Angränsande till fastighetens norra del finns berg i dagen, bevuxet med gles blandskog. Mellan berg och depåområde finns ett dike med svag avrinning i sydvästlig riktning ungefär längs tomtgräns. Diket leder till recipienten Piteälven.

Dagvatten utgörs av regnvatten från tak och asfalterade ytor inom området. Marken på depåområdet är plan och avvattnas till nämnda dike och ett antal dagvattenbrunnar. Avrinning från dagvattenbrunnar sker till kommunalt nät för dagvatten, vilket mynnar ut i recipienten Piteälven. De dagvattenbrunnar som efter tidigare utbyggnation finns kvar inne i produktionsanläggningen är pluggade.

Spillvatten

I tvätthall samt i produktionsanläggningen uppkommer spillvatten. Detta släpps vidare på det kommunala spillvattennätet efter pH-justering (i tidigare ansökningar kallad ”reningsanläggning”). De båda spillvattensystemen beskrivs nedan.

Tvätthall för tankfordon – in- och utvändig tvätt

I tvätthallen tvättas lastbilar både ut- och invändigt. På årsbasis rör det sig om cirka 130 lastbilar, 150 släp och 300 hela ekipage. Spillvattenhanteringen består av fem pumpgröpar. Samtliga är försedda med slam- och partikelfångare, tankar för surt respektive basiskt tvättvatten samt en avslutande neutraltank, där både surt och basiskt vatten passerar för pH-justering innan det går till det kommunala spillvattennätet. Diskvattnet kopplas direkt till rätt pumpgrop via kopplingar i tvätthallen alternativt samlas det upp via servicehallens golvkanaler.

I tvätthallens golvkanaler samlas vatten från utvändigt tvätt av fordon. Allt vatten som passerar golvkanalerna i tvätthallen går via en oljeavskiljare till tvätthallens pumpgrop och hanteras sedan som basiskt spillvatten. Även golvkanalerna i den mekaniska verkstaden hanteras på samma sätt. I oljeavskiljaren avskiljs oljerester från vattnet. För att säkerställa driften av oljeavskiljaren är den försedd med nivåövervakning och inbyggt provtagningsställe.

Vid invändig tvätt av lastbilstankar som fraktat sura kemikalier kopplas diskvattnet till kopplingen märkt ”syra”. Diskvattnet hanteras som surt spillvatten. Vid invändig tvätt av lastbilstankar som fraktat basiska produkter (ej natriumhypoklorit) kopplas diskvattnet till kopplingen märkt ”bas”. Diskvattnet hanteras som basiskt spillvatten. Diskvatten från den sura och den basiska tanken blandas i neutraltanken. Tanken är utrustad med pH-givare och omrörare för att kontinuerligt mäta pH. Vattnet tillåts släppas till spillvattennätet om pH är mellan 7–10,5 (villkorade gränsvärden är 6,5–11). Svavelsyra eller natriumhydroxid doseras efter behov tills rätt pH är uppnått. Kemikalierester från produkterna svavelsyra, magnesiumsulfat, AS40 och WiAL bidrar till utsläppen av SO₄.

Vid invändig tvätt av lastbilstankar som fraktat natriumhypoklorit kopplas diskvattnet till kopplingen märkt ”hypo”. Det spolvatten som uppstår vid diskning samlas i en pumpgröp, men går direkt till spillvattennätet. Detta vatten innehåller rester av klor. Vid invändig diskning av lastbilstankar som fraktat oljebaserade produkter tas diskvattnet från den första diskningen till särskilda behållare (IBC), där den största delen av olja samlas. Diskvatten från fortsatt diskning passerar golvkanalen via oljeavskiljaren. Övrigt avfall tas om hand i för produkten avsedda kärl eller behållare och skickas till lämplig avfallsmottagare för omhändertagande.

Spillvattensystemet för produktionsanläggningen

Produktionens spillvattensystem består av fyra golvkanaler, vilka är kopplade till pH-justeringsanläggningen som i sin tur består av en uppsamlingstank och en pH-justeringstank. För att minimera utsläpp av aluminiumsulfat (WiAL), magnesiumsulfat och antrakinon (WiDAQ) är spillvattensystemen kring dessa anläggningar slutna och spillvattnet går tillbaka till respektive process.

I golvkanalerna samlas spillvatten från diskning av återanvändningsbara IBC:er, rengöring av beredningskärl samt utvändigt tvätt av fast utrustning och golv. Alla flöden som går till golvrännorna samlas upp i en uppsamlingstank oberoende av om dessa är sura eller basiska. Vattnet går sedan vidare till pH-justeringstanken. Tan-

ken är utrustad med pH-givare och omrörare för att kontinuerligt mäta pH. Vattnet tillåts släppas för vidare avledning till det kommunala spillvattennätet om pH är mellan 7–10,5 (gränsvärden är 6,5–11). Svavelsyra eller natriumhydroxid doseras efter behov tills rätt pH är uppnått.

Ovanstående tillvägagångssätt gäller med undantag från diskning av behållare som innehållit natriumhypoklorit eller oljeprodukter. Om den basiska produkten natriumhypoklorit hamnar i kontakt med en sur miljö så sker en kemisk reaktion och klorgas bildas. Därför släpps diskvatten direkt ut i spillvattennätet utan att gå via pH-justeringen. PNEC i avloppsreningsverk ligger på 0,03 mg/l och bolaget ser till att den koncentration som lämnar anläggningen efter diskning ligger under PNEC-värdet. Vid diskning av IBC:er som fraktat oljebaserade produkter diskas dessa i servicehallen där oljeavskiljare finns och belastar således inte produktionens spillvatten.

Kemikaliehantering

Aktuella säkerhetsdatablad för de märkningspliktiga produkter som hanteras finns tillgängliga på företagets intranät. Inköpta och förbrukade kemikaliemängder under året tas fram via bolagets administrativa system och följesedlar. En sammanställning för kalenderåret redovisas i miljörapporten där bl.a. typ av kemikalier och använd mängd per år anges. Vid inköp av kemiska produkter tillämpas produktvalsprincipen. Kemikalieförpackningen är märkt med innehåll under förvaringen. Alla flytande kemikalier lagras inom invallade, tätgjorda ytor. Torra kemikalier lagras på hårdgjord yta. Kemikalier med olika egenskaper, som kan reagera med varandra, hanteras och förvaras åtskilt. Brandfarliga produkter lagras inom ett separat, väl ventilerat och väderskyddat utrymme som är försett med tätgjord yta och invallning.

Övervakning och egenkontroll

Anläggningen är bemannad dagtid, vardagar kl. 06.00–24.00. Personalen kontrollerar anläggningen enligt ett dagligt rondschemat. Vaktbolag ronderar fastigheten dagligen utanför ordinarie arbetstider, där det kontrolleras att allt ser ut som det ska

samt att allt ser normalt ut i cisternparkerna. Inkommande larm och uppgifter om läckage hanteras och rapporteras enligt beredskapsplan.

För egenkontrollen följer bolaget ett upprättat kontrollprogram för verksamheten.

Tillbud, risker och skyddsåtgärder m.m.

Tillbud

De tillbud och olyckor som sker i bolagets anläggningar rapporteras i ett avvikelserapporteringsystem. Vid ett tillbud beskrivs händelsen, vilka akuta åtgärder som utfördes samt planerade åtgärder för att undvika att samma tillbud sker igen. Exempel på avvikelser det senaste året har varit överspolning av svavelsyna och tallolja, trasig svavelsyradunk i emballeringen, tryck kvar i lossningsslang m.m. De flesta av anmälda avvikelser har inte skett på bolagets egna anläggningar utan ute hos kund. Ett arbete med erfarenhetsåterföring pågår ständigt och har utmynnat i frekventa besiktningar av slangar, rörledningar, givare och ventiler. Rutiner har skapats och uppdateras fortlöpande. Ständig utbildning av chaufförer och depåpersonal sker.

Befintliga skyddsåtgärder

Personalen vid anläggningen får kontinuerlig utbildning och övning i brand-, miljö- och säkerhetsrisker. Identifierade risker följs upp och förebyggs genom hälsokontroller, riskanalyser, avvikelserapporter, brandinspektioner, miljöinspektioner och tekniska lösningar som t.ex. olika sorters larm. Cistern- och ledningssystem kontrolleras enligt gällande regler och bestämmelser och verksamheten analyseras kontinuerligt avseende risker. Alla cisterner är utrustade med nivåalarm som varnar vid för hög nivå. Samtliga ledningar är förlagda ovan mark så att eventuellt läckage kan upptäckas och stoppas i god tid. På verksamhetsområdet finns flera lagertält med tät, invallad bottenplatta för lagring av emballerade kemikalier. Lossning från och utlastning till lastbil/järnvägsvagn sker företrädesvis vardagar, då produktionspersonal finns på plats (kl. 06.00–24:00). Bolaget har separata lagringsområden för kemikalier som kan reagera farligt med varandra.

Riskutredning och riskreducerande åtgärder

Bolaget har utfört en grovriskanalys och en detaljerad riskutredning. Målet har varit att utreda vilka riskreducerande åtgärder som bör vidtas för att hindra eller begränsa allvarliga skador på människa och miljö vid olycka.

Mer detaljerade bedömningar har utförts för ett antal olika scenarion. Det gäller flytt av järnvägsvagn under hantering, lossning av fel produkt i lagringscistern (hypoklorit respektive övriga), påkörning av personal, arbete i blandningstank (slutet utrymme) och fallande föremål/produktsäckar vid lyft.

Efter den utökade riskbedömningen har följande riskreducerande åtgärder föreslagits.

- Green Cargo ska meddelas om och när lossning av eventuella övriga vagnar ska ske i samband med hämtning.
- Chaufför måste visa frakthandlingar för processoperatör innan han får tillgång till nyckeln som öppnar slanganslutningarna för natriumhypoklorit.
- Installation av backvarningssystem eller backkamera i truckar.

Eftersom flera organisatoriska barriärer finns krävs flera på varandra följande fel för att en olycka ska inträffa. Bolaget åtar sig att implementera samtliga ovanstående riskreducerande åtgärder.

Planerade transporter

Under år 2016 var produktionens omsättning cirka 33 000 ton färdig produkt. I detta ingår produkter som bolaget köper in, lagrar och hanterar för vidare försäljning. Befintligt tillstånd medger produktion av 77 000 ton, varför bolaget även har med en kalkyl för transportbelastningen vid ett fullt nyttjande av tillståndet. I beräkningen ingår även transporter för lagring och hantering av kemikalier som bolaget inte själva har producerat. I dag förekommer även ett visst trafikarbete till fastigheten, som inte omfattas av verksamheten och därmed är exkluderad från ansökan. Det är verksamhet som bedrivs av Wibax Logistics AB, som har en lastbilspartering för 14 ekipage i dagsläget.

Uppskattningsvis kommer majoriteten av den utökade mängden sulfatsalter (75 000 ton) att gå till andra terminaler via järnväg eller båt. När transportererna sker via båt innebär det biltransport från bolagets anläggning på Batterigatan till Haraholmens hamn. Det bedöms att 20 000 ton av den utökade mängden kommer gå från terminalen i Piteå till båt, vilket innebär två transporter per arbetsdag. Cirka 40 000 ton bedöms gå via järnväg direkt från Batterigatan, medan resterande 15 000 ton kommer att gå via lastbil till slutkund i närområdet (30 mils radie). Detta innebär cirka 1,5 transporter per dag som rimligtvis kommer att gå från Batterigatan upp till E4:an och antingen norr- eller söderut.

Kalkyl över transportbelastningen inom verksamhetsområdet

Antal trp/vecka	Nuläge	Max enligt befintligt tillstånd	Max enligt ansökt verksamhet
Järnväg	2	3	8
Styckegods	5	8	15
Bulktransport	15	40	65

Genom att multipliceras antalet transporter med en faktor två fås antalet transportrörelser för verksamhetsområdet.

Miljöpåverkan

Den planerade verksamheten innebär utökning av ett antal cisterner främst till sulfatsalter samt ytterligare en produktionslinje för magnesiumsulfat. Lastning och lossning kommer fortsättningsvis att ske till/från lastbil eller järnväg, där lastplattorna ska byggas om och förses med tätgjorda ytor och uppsamlingsmöjligheter.

Inför tillståndsansökan har en riskutredning genomförts för att identifiera risker kopplade till människors hälsa och miljö. Utifrån denna utredning har ett antal skyddsåtgärder tagits fram, som kommer att genomföras i samband med utökningen av verksamheten. Vid normal drift ger hanteringen av kemiska produkter inom anläggningen inte upphov till annat än ringa miljökonsekvenser.

Risken för utsläpp till mark och vatten bedöms som liten. Bolaget har åtagit sig att vidta ytterligare skyddsåtgärder i form av nya lastplattor, vilket medför att risken för utsläpp blir mindre. Vid normal drift förväntas inte dagvatten från anläggningen innehålla några föroreningar av betydelse. Flera av produktionsanläggningarna har slutna spillvattensystem. Den enda typ av processvatten som uppstår i produktionsanläggningen är vatten från rengöring av blandningskärl och emballage samt från spolning av golv. Vattnet samlas upp i golvrännor och passerar en pH-justeringsanläggning innan det släpps ut på det kommunala spillvattennätet till reningsanläggning. Spillvattnet som uppstår i tvätthallen avskiljs från olja samt genomgår pH-justering innan det släpps ut på det kommunala spillvattennätet till reningsanläggning. Miljökonsekvenserna av utsläpp till mark och vatten bedöms som ringa vid normal drift, baserat på att majoriteten av hanterade produkter har låg bioackumulerande förmåga.

Själva produktionsanläggningarna ger endast upphov till marginella utsläpp av vattenånga, som kan innehålla svavelsyrlighet. Majoriteten av svavelsyrligheten som uppstår förväntas kondensera och återanvändas i processen. Indirekt medför verksamheten utsläpp till luft från transporter. Transporterna utförs i bolagets regi och kan således optimeras. Bolagets lastbilar drivs av en hög andel förnyelsebart bränsle och de indirekta miljökonsekvenserna till följd av transporter bedöms bli måttliga.

Den samlade bedömning som bolaget gör är, med föreslagna ytterligare skyddsåtgärder utöver befintliga, att den ansökta verksamheten inte kommer att ge upphov till annat än begränsad och acceptabel miljöpåverkan vid normal drift.

Miljö kvalitetsnormer

Vatten

Den ansökta verksamheten bedöms inte påverka grundvattenstatusen under normal drift. Med den planerade utformningen av verksamheten samt föreslagna skyddsåtgärder bedöms verksamheten inte bidra till att någon för vattenförekomsterna antagna miljö kvalitetsnormer riskerar att överträdas. Däremot visade den miljö-

tekniska undersökningen att nuvarande grundvattenkvalitet är låg, speciellt vid de provtagningspunkter som ligger närmast järnvägen. I dagsläget är det inte möjligt att fastställa tydliga förklaringar till grundvattnets kvalitet, men flertalet av de metaller som påvisats i grundvattnet har inte hanterats på området. Inga spår av dessa metaller återfanns i markproverna, vilket kan tyda på att föroreningarna inte har lakat ut från omgivande mark.

Recipienten Piteälven bedöms ha god kemisk ytvattenstatus med undantag för kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Bolaget bedöms inte påverka ytvattenstatusen i recipienten.

Luft

Transporter till och från produktionsanläggningen har en viss påverkan på miljön. Lokalt i närheten av anläggningen innebär produktionsökningen en viss ökning av de utsläpp som transporterna genererar, men bolaget arbetar aktivt med transportlogistik och ekonomiskt körsätt för att minska bränsleförbrukningen och utsläppen. Bolaget bedömer att transporter till och från anläggningen inte medverkar till överskridanden inom det område där dessa transporter utgör en betydande del av trafikflödet.

Buller

Bolaget bedömer att vid normala förhållanden kommer ljudnivåerna från planerad verksamhet inte att påverka miljökvalitetsnormen för buller.

De allmänna hänsynsreglerna

Den planerade verksamheten klassificeras som miljöfarlig verksamhet, men bedöms uppfylla miljöbalkens mål (1 kap. 1 § miljöbalken). Gällande miljökvalitetsnormer överskrids inte och riskerar inte att överskridas genom den planerade verksamheten.

Bevisbörda

Underlaget i tillståndsansökan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning visar tydligt att de förpliktelser och krav som kan ställas på verksamheten iakttas och uppfylls.

Kunskapskravet

Bolaget har lång tids erfarenhet av kemikaliehantering och flertalet beskrivna tekniker. I den mån kunskaper inte finns inom bolaget anlitas för detta. Wibax AB är certifierade enligt kvalitetsledningssystemet ISO 9001 samt miljöledningssystemet ISO 14001.

Introduktion av nyanställda sker enligt bolagets program för nyanställda. Utbildning om det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs. Vid det praktiska arbetet med mottagning, utleverans och lager samt produktionsprocesserna ansvarar närmaste chef för information om skyddsföreskrifter etc. Personalen har dokumenterad utbildning och deltar vid behov i externa kurser. Den har kunskap om vilka risker som är förknippade med verksamheten och vet vilka åtgärder som måste vidtas vid eventuell incident eller haveri.

Bolaget och dess personal bedöms inneha den erfarenhet, kunskap och kompetens gällande kemikalier som krävs för att bedöma risken för verksamhetens påverkan på människors hälsa och miljön och förebygga dessa risker.

Försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik

Vid hantering av kemikalier ska försiktighetsprincipen tillämpas. Detta är bolaget väl insatt i och tillämpar principen integrerat i det dagliga arbetet. Alla kemikalier som hanteras på anläggningen är väl kända hos bolaget och dess operatörer.

Verksamheten omfattas av de BAT-slutsatser som antagits för rening och hantering av avloppsvatten inom den kemiska sektorn, på grund av verksamhetskoderna 24.29-i och 24.32- i. Med de lämnade villkorsförslagen och efterlevnaden av upp-

daterat egenkontrollprogram anser bolaget att erforderliga försiktighetsmått kommer att vidtas.

Produktvalsprincipen

Vid val av kemikalier för användning i anläggningen tillämpas produktvalsprincipen. Den ingår som en rutin i bolagets kvalitets- och miljöledningssystem.

Hushållningsprincipen

Bolaget har som strategiskt mål att öka andelen förnyelsebar energi och öka energieffektiviteten. Som exempel har bolagets lastbilstransporter kört på 25 % förnyelsebart bränsle under år 2016 och har som mål att nå 50 % under år 2017. I produktionsanläggningen sker uppvärmning till stor del genom de exoterma produktionsprocesserna. Övrig uppvärmning sker via fjärrvärme. Majoriteten av råvarorna som levereras till produktionsanläggningen transporteras antingen via fartyg (till Hara-holmen) eller via järnväg. Bolaget arbetar aktivt med avfallssortering och återvinning.

Lokaliseringsregeln

Den planerade anläggningen ligger på ett av kommunen planlagt industriområde. Bolaget bedömer att placeringen av anläggningen medför minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Alternativa placeringar anses inte godtagbara med hänsyn till den produktionslokal som finns på platsen som innebär samordning av utrustning och råvaror på plats.

Samråd

Samråd har skett med Piteå kommun och länsstyrelsen. Det utökade samrådet har förts skriftligen med Räddningstjänsten Piteå, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Trafikverket, Pireva samt särskilt berörda. Vidare har den sökta verksamheten utannonserats i Piteå-Tidningen och Norrbottens Kuriren.

MÅLETS HANDLÄGGNING

Kungörelse av ansökan

Mark- och miljödomstolen har kungjort ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen med information om att verksamheten omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor (Sevesolagen). Parter, remissinstanser och övriga har beretts tillfälle att yttra sig över ansökan.

Yttranden m.m. föregående huvudförhandling

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen samt Naturvårdsverket uppger att de avstår från att yttra sig över ansökan. Folkhälsomyndigheten anför att de inte har några synpunkter på ansökan utifrån det perspektiv som myndigheten företräder.

Länsstyrelsen har efterfrågat ett handlingsprogram och säkerhetsledningssystem enligt Sevesolagen och Sevesoförordningen, men i övrigt inte invänt mot något i ansökan. Trafikverket anför att det inte har några synpunkter under förutsättning att det inte har skett några ändringar efter samrådet gällande transporter. Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun framställer inte några invändningar mot ansökan.

Wibax AB har efter inkomna yttranden anför att inga förändringar har skett avseende transporterna. Bolaget har kompletterat ansökan med handlingsprogram inklusive en redogörelse för verksamhetens säkerhetsledningssystem.

Huvudförhandling och syn

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling och syn i målet. Vid huvudförhandlingen har Wibax AB justerat sina yrkanden. Länsstyrelsen samt Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun har förklarat att de inte har något att erinra mot ansökan.

Vid huvudförhandlingen har Wibax AB tillagt i huvudsak följande. Det avfall som uppkommer i verksamheten lämnas på Pirevas deponi vid Bredviksbergets avfalls-

anläggning i Piteå och det innebär inte några hinder för Pireva att ta emot de mängder avfall som kommer ifråga med anledning av sökt tillstånd. Den sammanlagda mängden producerade kemikalier under år 2016 uppgick till cirka 30 000 ton. Skälet till att bolaget yrkar tillstånd till en så mycket större produktionsmängd än dagens är att det ser en stor potential på marknaden. Vid en upphandling handlar det ofta om stora mängder och ett enda avtal kan handla om tusentals ton, varför det krävs visst utrymme för framtida affärer. Mängden 120 000 ton bör inte specificeras med avseende på hur mycket aluminiumsulfat respektive magnesiumsulfat som får tillverkas. Produkterna används relativt likvärdigt hos kunderna och det går i dagsläget inte att avgöra om och i så fall vilken av produkterna som kan komma få en högre avsättning än den andra. En begränsning av respektive produkt skulle därmed kunna innebära ett hinder i den fortsatta affärsutvecklingen. Vid provpunkten 1704 förvarar bolaget järnoxid och där har också uppmätts höga halter av järn. Bolaget planerar att bygga en lastplatta där för att minska risken för föroreningar inom två barmarkssäsonger från det att tillstånd har lämnats.

Vid huvudförhandlingen uppstod en diskussion avseende möjligheterna att ytterligare minimera risker för att kemikalieolyckor ska inträffa till följd av en olycka eller sabotage.

Efter huvudförhandlingen

Efter huvudförhandlingen avslutats har bolaget gett in tillstånd för avfallshantering respektive avloppsvattenrening för mottagarna av bolagets avfall och avloppsvatten.

Huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet och reningsverket, Pireva, har efter huvudförhandlingen kommit med synpunkter på bolagets villkorsförslag gällande bolagets hantering av avloppsvatten (villkor 9–12). Av de lämnade synpunkterna har i huvudsak angetts enligt följande. Villkor 9 och 10 bör alltså föreskrivas i domen och inte regleras enbart genom avtal. De bör utformas i enlighet med vad bolaget har föreslagit. Innehållet i villkor 11 och 12 bör alltså föreskrivas, antingen direkt i villkor eller genom villkor som föreskriver en skyldighet att teckna avtal i frågan. Bolagets filmning av nätet bör fortsätta var tredje år och bola-

get bör åläggas att både förebygga och åtgärda skador som kan antas bero på angrepp orsakade av utsläpp överskridande Svenskt Vattens angivna halter.

Pirevas skrivelse har föranlett viss skriftväxling. Länsstyrelsen samt Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun har i huvudsak delat Pirevas synpunkter. Bolaget har justerat sina förslag till villkor enligt vad som framgår under rubriken ”Yrkanden m.m.” ovan.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen finner att miljökonsekvensbeskrivningen på en tillräcklig nivå redovisar den miljöpåverkan som den planerade verksamheten förväntas ha. Domstolen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken (i den för målet gällande lydelsen) och att den därmed kan ligga till grund för prövningen.

Tillåtlighet och tillstånd

Planenlighet

Detaljplanen för området anger område för småindustriändamål och utredningen visar att kommunen inte heller har någon avsikt att ändra på detta i det kommande nya planprogrammet. Verksamheten bedöms därmed inte vara planstridig.

Hänsynsregler

Mark- och miljödomstolen bedömer att den valda platsen för lokalisering är lämplig utifrån att befintlig produktionslokal och utrustning redan finns samt att planområdet är anvisat för industriändamål. I jämförelse med de av bolaget undersökta alternativen förefaller nu ansökt plats som lämplig och att den innebär minst intrång och olägenhet för människa och miljö. Utredningen i målet visar därutöver att bolaget har beaktat övriga hänsynsregler i tillräcklig omfattning.

Riksintressen

Det har inte framkommit att det finns riksintressen som påverkas av den ansökta verksamheten.

Följdverksamheter

För prövningen av sökt verksamhet ska hänsyn tas till andra verksamheter som kan antas vara behövliga för att verksamheten ska kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt (16 kap. 7 § miljöbalken, i den för målet gällande lydelsen). De följdverksamheter som domstolen bedömer som relevanta att beakta i målet är transporter till och från anläggningen samt avfallshanteringen.

Antalet transporter till och från anläggningen kommer att öka med anledning av en ökad produktion. Utredningen visar dock att verksamheten trots detta kan bedömas som tillåtlig.

Från verksamheten uppstår avfall främst i form av filterrester från sulfattillverkningsprocessen. Avfallet avvattnas och skickas till deponi som icke-farligt avfall. Bolaget har ingen egen deponi utan avfallet deponeras i dag på Pirevas deponi vid Bredviksbergets avfallsanläggning i Piteå. Enligt mark- och miljödomstolen har sökanden visat att avfallet som uppstår kan omhändertas på ett ur miljösynpunkt lämpligt sätt.

*Påverkan på hälsa och miljö*Risikanalys

Bolaget har genomfört en riskanalys för att utreda vilka risker verksamheten kan medföra för människa och miljö samt föreslagit åtgärder med anledning av denna. Mark- och miljödomstolen finner att föreslagna åtgärder är relevanta.

Statusrapport

Till ansökan har bifogats en statusrapport som är upprättad efter genomförd miljöteknisk undersökning. Av rapporten framgår att påträffade föroreningar i mark och grundvatten till övervägande del inte går att hänföra till bolagets verksamhet i områ-

det. Uppmätta halter i grundvattnet av ammoniak, järn och klorid i en provpunkt kan dock vara påverkade av bolagets förvaring av produkter på platsen. Bolaget har åtagit sig att inom en tvåårsperiod från erhållet tillstånd anlägga tätgjorda lastplattor ägnade att minimera kontaminering av grundvattnet från sådant spill. Mark- och miljödomstolen finner att detta åtagande är en godtagbar åtgärd.

Miljö kvalitetsnormer

Det underlag som har redovisats i målet visar inte att det finns risk för att någon miljö kvalitetsnorm kan påverkas i sådan omfattning att verksamheten inte är tillåtlig.

Sammanfattande bedömning

Mark- och miljödomstolen finner utifrån detta samt från övrigt underlag som presenterats i målet sammanfattningsvis att verksamhetens påverkan på hälsa och miljö inte utgör något hinder för åtgärdernas tillåtlighet.

Yrkade produktionsmängder

Genom nu sökt tillstånd yrkar bolaget om att få tillverka 120 000 ton aluminiumsulfat och magnesiumsulfat, 32 000 ton av oorganiska och organiska kemiska produkter samt 20 000 ton av magnesiumhydroxid.

Bolaget har motiverat den yrkade mängden sulfatsalter i förhållande till nuvarande produktion med att det finns ett behov av att ta höjd för framtida upphandlingar. Bolaget anser att det om möjligt inte bör specificeras hur mycket aluminiumsulfat respektive magnesiumsulfat som får produceras, eftersom behoven i detta avseende kan variera.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att tillverknings- och beredningsprocessen för aluminiumsulfat och magnesiumsulfat är relativt likvärdig. Det åtgår visserligen mer vatten för att tillverka magnesiumsulfat – 0,8 ton vatten per ton magnesiumsulfatlösning i jämförelse med 0,57 ton vatten per ton aluminiumsulfatlösning. Det bildas också mer avfall vid magnesiumsulfatprocessen, cirka 30 kg avfall till deponi

per ton magnesiumsulfatlösning att jämföra med cirka 1 kg avfall till deponi vid aluminiumsulfatlösningprocessen. Domstolen bedömer dock att den yrkade mängden om 120 000 ton kan godtas och att det ur miljösynpunkt är godtagbart att mängden inte behöver specificeras med maximalt tillåtna mängder för respektive produkt. Däremot bör i tillståndet specificeras att mängderna aluminiumsulfat och magnesiumsulfat anges som lösning.

Yrkad mängd avseende oorganiska och organiska kemiska produkter avviker inte från vad som gäller enligt tidigare meddelade tillstånd. Domstolen bedömer att denna mängd kan godkännas, men att produktgruppen ska konkretiseras för vilka huvudkategorier oorganiska och organiska kemiska produkter som tillstånd lämnas för, i enlighet med den precisering som bolaget har redogjort för.

Vad gäller magnesiumhydroxid är detta en produkt som bolaget sedan tidigare inte har haft tillstånd till att tillverka. Domstolen finner att tillstånd för produkten och den yrkade mängden kan tillåtas samt att det i tillståndet bör specificeras att det är dispersion som avses.

Sammanfattande bedömning

Mark- och miljödomstolen finner att Wibax AB på ett tillfredsställande sätt har redogjort för omständigheter av betydelse för frågan om tillåtlighet. Domstolen bedömer att det utifrån det underlag som lagts fram i målet kan bedömas att miljöpåverkan från befintlig och tillkommande produktion är acceptabel.

Mark- och miljödomstolen finner att den ansökta verksamheten är tillåtlig och att tillstånd, kombinerat med de föreskrivna villkoren enligt nedan, kan lämnas för den ansökta verksamheten med ovan angivna preciseringar gällande produktionsmängder och produkternas form.

Villkor

Inledning

För nuvarande verksamhet är föreskrivet 12 villkor. Utöver det s.k. allmänna villkoret finns villkor om nivåalarm på oljeavskiljare, förvaring av farligt avfall och kemiska produkter, överfyllnadsskydd m.m. för cisterner, handlingsplan och buller. Dessutom är föreskrivet villkor avseende verksamhetens dagvatten respektive avloppsvatten.

Bolaget föreslår nu att sökt tillstånd ska förenas med i huvudsak de villkor som är föreskrivna enligt gällande tillstånd. Vissa ändringar föreslås avseende förvaring och buller. Villkoren för avloppsvatten föreslås i första hand regleras genom avtal och i andra hand genom justerade villkor.

Villkor 1 – allmänt villkor

I överensstämmelse med vad bolaget föreslår finner mark- och miljödomstolen att tillståndet bör förenas med ett s.k. allmänt villkor. Villkoret bör klargöra att den sökta verksamheten, inklusive installation av nya anläggningsdelar, ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt uppgett i målet, om inte annat framgår av denna dom.

Villkor 2 – nivåalarm för oljeavskiljare

Bolaget föreslår att nu gällande villkor avseende nivåalarm för oljeavskiljare ska kvarstå. Mark- och miljödomstolen delar denna bedömning.

Villkor 3 – flödesmätning

För nuvarande tillstånd gäller ett villkor om att flödesmätning ska genomföras av utgående vatten från reningsanläggningen. Bolaget föreslår att villkoret i stället anger att flödesmätning ska ske av utgående vatten från de båda pH-justeringsanläggningarna. Det har inte framställts någon invändning mot detta förslag.

Finns det ett behov av ett villkor om flödesmätning?

Inledningsvis bedömer mark- och miljödomstolen att det är relevant med ett villkor om att avloppsvattnet ska flödesmätas. Att ha kunskaper om volymen av avloppsvatten från en verksamhet är av betydelse bland annat för att kunna beräkna föroreningsmängder, dimensionera reningsprocesser och det utgör också underlag för bestämning av va-avgifter.

Vilket vatten bör flödesmätas?

Oavsett om uttrycket ”reningsanläggning” eller ”pH-justeringsanläggning” används i villkoret kommer inte allt vatten från den aktuella verksamheten att flödesmätas innan det leds ut på avloppsledningsnätet. Skälet är att en delström av avloppsvattnet inte passerar pH-justeringsanläggningen där flödesmätningen sker. Avloppsvatten från invändig tvätt av lastbilstankar som fraktat natriumhypoklorit leds i stället direkt ut på avloppsledningsnätet, på grund av risken för klorgasbildning.

Domstolen har dock uppfattat att delströmmen som kommer från natriumhypoklorit-tvätten är förhållandevis liten i jämförelse med allt annat avloppsvatten från verksamheten. Mot denna bakgrund och då ingen invändning har framställts i detta avseende finner domstolen att det i villkoret i vart fall inte behöver anges att flödesmätningen omfattar allt avloppsvattnen från verksamheten.

Vidare delar domstolen bolagets uppfattning att det är mer korrekt att villkoret uttrycker att det avser avloppsvatten från pH-justeringsanläggningen, snarare än från reningsanläggningen, eftersom att avloppsvattnet inte genomgår någon fullständig rening på verksamhetsområdet. Avloppsvattnet från produktionsavdelningar och diskprocesser passerar sedimentavskiljning och pH-justeringsanläggning. Avloppsvattnet från servicehall passerar olje- och sedimentavskiljare samt pH-justering innan det släpps på det kommunala avloppsledningsnätet. Någon rening av salter sker exempelvis inte. Utifrån detta bedömer domstolen sammantaget att det är mer korrekt att använda uttrycket pH-justeringsanläggning i villkoret.

Finns det ett behov av att ange krav på vart avloppsvattnet ska ledas?

Enligt nu gällande tillstånd finns inget villkor om att avloppsvattnet ska ledas till det kommunala avloppsledningsnätet, även om samtliga parter verkar vara införstådda med att det är så avloppsvattnet ska hanteras. Trots att bolaget inte har kunnat uppvisa något avtal med Pireva, huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet och reningsverket, har domstolen förstått att det ändå finns en överenskommelse om detta. Vidare konstaterar domstolen att Pireva i detta mål i vart fall inte har motsatt sig att ta emot avloppsvattnet. Dessutom har efter huvudförhandlingen både bolaget och Pireva uttalat sig om att ett avtal mellan parterna bör upprättas avseende avloppsvattnet. Parterna har vidare gett förslag på frågor som ska hanteras i ett avtal såsom frågor om föroreningar och ansvar.

Domstolen bedömer att då ett avtal inte har presenterats under målet, och att det därför inte är känt hur frågorna kommer att regleras, är det inte tillräckligt att hänvisa till ett kommande avtal. Tillståndet måste förenas med villkor som avser utsläppet av avloppsvatten till det kommunala avloppsledningsnätet och för att därefter ledas till vidare rening i det kommunala reningsverket. Detta omfattar villkor 3 samt även nedan villkor 9–12.

Villkor 4 – förvaring

För befintligt tillstånd gäller ett villkor om att farligt avfall och kemiska produkter ska förvaras inom låsbart utrymme på tätt invallat underlag och med krav på vilken volym som invallningen ska rymma.

Bolaget föreslår att formuleringen ”låsbart” ska ändras till ”inhägnat”, eftersom det finns tekniska svårigheter att låsa invallningarna. Inte någon av remissinstanserna har haft någon egentlig erinran mot detta förslag. Vid huvudförhandlingen berördes dock frågan om möjligheterna att ytterligare minimera risker för att kemikalieolyckor ska inträffa till följd av t.ex. en olycka eller sabotage. Mark- och miljödomstolen bedömer att verksamhetens säkerhet i detta avseende är tillräcklig och att bolagets förslag till ändring i och för sig kan godtas. Det är dock lämpligt att bolaget och tillsynsmyndigheten fortlöpande samråder i frågan, för att uppmärksamma eventuella

tillkommande behov av säkerhetsåtgärder. Tillsynsmyndigheten bör därför ges möjlighet att besluta om ytterligare villkor avseende förvaring av farligt avfall och kemiska produkter, i syfte att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och begränsa följderna av sådana på människa och miljö.

Bolaget föreslår även att villkoret bör innehålla ett krav på att kemikalier som kan reagera farligt med varandra hålls åtskilda. Mark- och miljödomstolen bedömer att bolagets förslag i denna del är lämpligt.

Villkor 5 – överfyllnadsskydd m.m. för cisterner

För nuvarande tillstånd gäller att det ska finnas överfyllnadsskydd eller larm samt påkörningsskydd på cisterner, om inte tillsynsmyndigheten medger undantag. Bolaget föreslår motsvarande villkor för den nu sökta verksamheten. Domstolen bedömer att villkoret är lämpligt och bör föreskrivas i enlighet med vad som föreslås.

Villkor 6 – handlingsplan för olyckor och spill

Bolaget föreslår att nu gällande villkor om att det ska vara skyldigt att ha en handlingsplan för eventuella olyckor och spill ska kvarstå. Domstolen bedömer att villkoret är lämpligt och bör föreskrivas i enlighet med vad som föreslås.

Villkor 7 (a och b) – dagvattenbrunnar

För nuvarande tillstånd gäller ett villkor om att dagvattenbrunnar inom området ska märkas ut samt att lock eller andra anordningar för att snabbt kunna täta brunnarna ska finnas lätt tillgängliga. Vidare föreskrivs att lagring av material eller parkering av fordon över dessa brunnar inte får ske. Bolaget har föreslagit att detta villkor även ska gälla för nu sökt tillstånd.

Mark- och miljödomstolen bedömer att villkoret är relevant och att det bör föreskrivas (villkor 7 a), men att det också behöver kompletteras (villkor 7 b).

Av utredningen i målet framgår att dagvatten från området leds via diken till det kommunala nätet för dagvatten som mynnar i Pite älv. Dagvattnet rinner via ett

antal dagvattenbrunnar till det kommunala nätet för dagvatten och vidare till Pite älv. Att täta dagvattenbrunnar är ett sätt att undvika att utsläpp når älven, exempelvis vid olyckor, haverier eller sabotage. Om personal inte finns på plats när läckaget uppstår för att täta brunnarna eller om volymen är så stor att området flödar över så innebär det dock att utsläpp kan rinna ned i dagvattensystemet och vidare mot älven. T.ex. kan stora mängder släckvatten med förorenande innehåll uppstå vid brand. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det är oklart om dagvattennätet innehåller utjämnings- eller fördröjningsmagasin eller andra anordningar som kan förhindra stora mängder utsläpp att nå älven. Vid huvudförhandlingen har ingen part kunnat redogöra för hur dagvattensystemet fungerar vid nödsituationer.

Mark- och miljödomstolen har inte bedömt att bolagets dagvattenhantering utgör något hinder för att meddela tillstånd. Domstolen bedömer dock att det är lämpligt att frågan om eventuellt tillkommande skyddsåtgärder, t.ex. gällande större nödsituationer till följd av olycka eller sabotage, bör utredas vidare och fastställer detta som ett villkor. Domstolen menar att det för bolagets del innebär att utreda vad och i vilka mängder som maximalt kan nå dagvattensystemet. Det är lämpligt att en sådan utredning också sker i samråd med huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet, vilket i dagsläget är Pireva, som är den part som bäst bör känna till hur dagvattensystemet ser ut, vilka skyddsåtgärder som finns i systemet och därigenom kan avgöra vilka utsläpp systemet inte klarar av.

Utredningen ska presenteras till tillsynsmyndigheten och i likhet med frågan om förvaring (villkor 4) ska tillsynsmyndigheten också för frågan om dagvatten ges möjlighet att besluta om ytterligare villkor för undvikande av att utsläpp ska påverka människa och miljö.

Villkor 8 – buller

Bolaget har föreslagit att nuvarande villkor för verksamheten bör ändras till de nivåer som numera gäller enligt Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538), för bedömning om immissionsvärden vid bostäder. Det har inte framförts några invändningar mot föreslagna ljudnivåer, som dom-

stolen också bedömer är lämpliga. I enlighet med praxis bör dock nivåerna inte anges som riktvärden, utan enbart som nivåer som inte får överskridas. Vidare bör den del av villkoret som omfattar maximal ljudnivå nattetid, också i enlighet med rådande praxis, formuleras enligt vad som framgår av domslutet. Slutligen är det lämpligt att det i villkoret anges att kontroll av ljudnivåerna sker åtminstone när tillsynsmyndigheten anser att det är befogat. En sådan situation kan vara för handen t.ex. när det sker förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer.

Villkor 9 – pH-värde i avloppsvattnet

För nuvarande tillstånd gäller ett villkor som anger att om pH-värdet i avloppsvattnet från verksamheten ligger utanför intervallet pH 6,5–11 ska bolaget snarast, dock senast en månad efter att detta har skett, underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka åtgärder bolaget har vidtagit eller har för avsikt att vidta för att upprepan- de inte ska ske.

Bolaget har i första hand föreslagit att frågan regleras i avtal och i andra hand genom villkor. Det slutliga villkorsförslaget anger dels att nuvarande formulering ”avloppsvattnet” ändras till ”utgående vatten från justeringsanläggningarna samt invallningar”, dels att vid avvikelser från intervallet ska pH ska justeras manuellt innan vattnet släpps på ledningsnätet och att det ska finnas en underrättelseskyldighet.

Mark- och miljödomstolen finner att ett villkor om avloppsvattnets pH alltså är relevant för verksamheten, på grund av risken främst för korrosionsskador på det kommunala ledningsnätet, men även risken för påverkan på det kommunala reningsverket. Enligt domstolens mening är det inte tillräckligt att detta regleras enbart genom avtal, även om det givetvis är både önskvärt och ändamålsenligt att så också sker.

Det föreslagna pH-intervallet ligger inom det som brukar kunna antas för avloppsvatten till kommunala ledningsnät och bör föreskrivas. Domstolen noterar att precis som för villkor 3 innebär villkoret enligt bolagets förslag att pH inte behöver mätas

på delströmmen från natriumhypoklorit-tvätten. Även i detta avseende utgår domstolen ifrån att delströmmen är liten och inte utgör någon betydande påverkan på pH i vattnet från verksamheten i stort. Det kan därför godtas att villkoret endast omfattar vatten från pH-justeringsanläggningarna. I detta sammanhang har beaktats att Pireva inte har invänt mot att avloppsvattnet från natriumhypoklorit-tvätten inte omfattas.

Domstolen finner att bolagets förslag att pH ska justeras manuellt vid avvikelser innan det släpps vidare är godtagbart. Det är också nödvändigt att det föreskrivs en underrättelseskyldighet kopplat till villkoret och att både tillsynsmyndighet och huvudman för avloppsledningsnätet ska underrättas om det inträffade.

Villkor 10 – föroreningar i avloppsvattnet

För nuvarande tillstånd gäller ett villkor som anger att bolaget har en skyldighet att vid överskridande av vissa föroreningar i avloppsvattnet snarast, dock senast en månad efter att detta har skett, underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka åtgärder bolaget har vidtagit eller har för avsikt att vidta för att ett upprepane inte ska ske. Halten som årsmedelvärde per kalenderår får inte överstiga 50 mg mineralolja/l (mätt som oljeindex), 2 000 mg sulfat/l och 300 mg magnesium/l.

För nu sökta åtgärder föreslår bolaget i första hand att frågan regleras i ett avtal. Bolagets andrahandsförslag innebär inte längre en underrättelseskyldighet, utan enbart att vissa nivåer inte får överskridas, dvs. som gränsvärden, och att detta ska avse utgående vatten från respektive pH-justeringsanläggning. Det föreslås även att villkoret innehåller en skyldighet att teckna avtal för reparationsåtgärder.

Vidare föreslår bolaget att samma nivåer som enligt nuvarande tillstånd ska gälla, men att årsmedelvärdena ska baseras på kvartalsvisa samlingsprover, där respektive samlingsprov består av ett representativt stickprov från varje vecka under det aktuella kvartalet. Bolaget anser vidare att verksamheten kräver att det i villkoret även anges att vid händelse av spill eller annan olycka som medför risk för att begränsningsvärden inte kommer att kunna innehållas ska det efter samråd med tillsyns-

myndigheten vara möjligt att undanta sådana prov från det månatliga samlingsprovet.

Mark- och miljödomstolen finner först och främst att frågan avseende föroreningar i avloppsvattnet ska omfattas av ett villkor i enlighet med domstolens resonemang ovan. Det är inte tillräckligt med enbart en avtalsreglering, även om det givetvis är både önskvärt och ändamålsenligt att så också sker.

Vidare bedömer domstolen att bolagets förslag om att villkoret enbart ska omfatta vatten från pH-justeringsanläggningarna är tillräckligt, i stället för som tidigare omfatta avloppsvatten från verksamheten, eftersom delströmmen från natriumhypoklorit-tvätten inte torde ge något, i vart fall inte något betydande, bidrag till innehåll av mineralolja, sulfat och magnesium.

Enligt mark- och miljödomstolen är det inte lämpligt att enbart ange ett gränsvärde för nämnda föroreningar. Om sådana överskrids kan det bedömas utgöra en straffrättslig handling. Eftersom avloppsvattnet inte släpps direkt till recipient minimeras den direkta risken för en olägenhet för människa eller miljö. Det är mot denna bakgrund mer lämpligt att villkoret utformas på samma sätt som i tidigare tillstånd, dvs. med en underrättelseskyldighet om halterna i villkoret överskrids. Inte enbart tillsynsmyndigheten bör underrättas i detta avseende, utan även huvudmannen för det kommunala avloppsledningsnätet och det kommunala reningsverket, dvs. Pireva.

Vad gäller de av bolaget föreslagna halterna noterar domstolen att särskilt halten av sulfat är hög. Svenskt Vatten anger ett värde på 400 mg/l som en halt då betongkorrosion i VA-system kan uppstå. Bolaget har dock i tidigare tillstånd haft 2 000 mg/l att förhålla sig till som ett villkor. Pireva har inte motsatt sig bolagets förslag till sulfathalt, men anfört att det föreligger ”tydliga frätskador” på betongledningar på det kommunala nätet strax nedströms bolagets anläggning och att ansvarsfrågan bör regleras i ett villkor.

Mark- och miljödomstolen finner att det med en skyldighet att kontrollera och vidta åtgärder enligt vad som nedan anges i villkor 11 och 12 nedan kan föreslagna halter godtas.

Bolagets förslag på att provtagning i samband med oavsiktligt spill eller olyckor ska få undantas från det månatliga samlingsprovet finner domstolen inte är lämpligt. I händelse av en incident ska tillsynsmyndigheten kopplas in och det får i samråd med den avgöras hur detta ska hanteras i det enskilda fallet.

Villkor 11 och 12 – kontroll av och åtgärder på det kommunala ledningssystemet

För nuvarande tillstånd anges att bolaget inom tre månader från det att 2009 års dom vann laga kraft skulle bolaget, efter samråd med Pireva, till tillsynsmyndigheten redovisa ett förslag till hur ofta och på vilket sätt kontroll av berörd del av det kommunala ledningssystemet ska ske (villkor 11). Enligt tillståndet ska bolaget också, i samråd med Pireva, vidta de åtgärder som kan behövas för att undvika korrosion i det kommunala ledningsnätet till följd av verksamheten (villkor 12).

Bolaget föreslår att dessa båda villkor bör strykas och menar att frågorna bör hanteras genom avtal. Pireva har anfört att bolagets filmning av nätet bör fortsätta var tredje år och att bolaget bör åläggas att både förebygga och åtgärda skador som kan antas bero på angrepp orsakade av utsläpp överskridande Svenskt Vattens angivna halter. Enligt Pireva bör detta anges antingen i villkor eller genom att bolaget åläggs sådana skyldigheter genom avtal.

Mark- och miljödomstolen finner, mot bakgrund av de höga utsläppshalter av främst sulfat som tillståndet nu medger, att bolaget måste ta ansvar för att dels kontrollera, dels förebygga och åtgärda de skador på avloppsledningsnätet som kan uppstå till följd av detta. Enligt domstolens mening är det inte tillräckligt att detta enbart regleras genom avtal, även om det givetvis är både önskvärt och ändamålsenligt om så också sker. Tillståndet bör därför alltjämt villkoras med en skyldighet för bolaget att vart tredje år inspektera avloppsledningsnätet med kamera. Resultatet ska delges tillsynsmyndigheten och Pireva (villkor 11). Vidare bör det även fortsätt-

ningsvis föreskrivas ett villkor om att bolaget, i samråd med tillsynsmyndigheten och Pireva, ska vidta de åtgärder som kan behövas för att undvika och åtgärda korrosion i det kommunala ledningsnätet till följd av bolagets verksamhet. Tillsynsmyndigheten bör i detta avseende ges möjlighet att besluta om ytterligare villkor (villkor 12).

Villkor 13 – kontrollprogram

Utöver tidigare föreskrivna villkor bör tillståndet även förenas med ett sedvanligt villkor om skyldighet för verksamhetsutövaren att ge in förslag till kontrollprogram. Kontrollprogrammet ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex månader från lagakraftvunnet tillstånd. Kontrollprogrammet bör innehålla en redovisning av hur bolaget avser att kontrollera att tillstånd och villkor följs. Det bör upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Det bör ange mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder.

Delegation

Som ovan angetts kan det utöver nu beslutade villkor även finnas behov av ytterligare villkor och även vissa undantag för verksamheten. Detta gäller och hantering av farligt avfall och kemiska produkter (villkor 4), undantag från överfyllnadsskydd m.m. (villkor 5), utsläpp till dagvattennätet (villkor 7), åtgärder som kan behövas mot bakgrund av eventuella redovisningar om avvikelser (villkor 9 och 10), samt åtgärder som kan behövas för att undvika korrosion i det kommunala ledningsnätet (villkor 12). Med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåter därför mark- och miljödomstolen åt tillsynsmyndigheten att vid behov meddela sådana tillkommande villkor och undantag.

Igångsättningstid

I enlighet med 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska i domen anges den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång. Bolaget har i detta avseende inte föreslagit någon igångsättningstid. Mark- och miljödomstolen finner att tidsfristen lämpligen bör sättas till ett år från det att denna dom har vunnit laga kraft.

Av 24 § kap. 2 § första stycket miljöbalken följer att tillståndet förfaller om tillståndshavaren inte iakttar ovan nämnda tidsfrist.

Förordnade om att det tidigare tillståndet ska upphöra att gälla

Wibax AB medger att mark- och miljödomstolen beslutar att nu gällande tillstånd för verksamheten ska upphöra att gälla från den dag det nya tillståndet vunnit laga kraft.

Av 24 kap. 3 § 6 p. miljöbalken framgår att tillståndsmyndigheten får återkalla ett tillstånd om ett nytt tillstånd ersätter ett tidigare. Lagtexten anger dock inte att en verksamhetsutövare själv har möjlighet att i ett fall som nu är för handen framställa ett yrkande om återkallelse. I praxis har dock uttryckts att ett förordnande om när ett nytt tillstånd ska ersätta ett gammalt kan föreskrivas i fall där verksamhetsutövaren medgett detta (se Mark- och miljööverdomstolens dom 2014-06-27 i mål nr M 7429-13, jfr MÖD 2014:44).

Det tidigare tillståndet bör upphöra att gälla från den dag som det nya tillståndet har tagits i anspråk. För att undvika framtida missförstånd bör Wibax AB åläggas att underrätta tillsynsmyndigheten när det nya tillståndet tas i anspråk.

HUR DOMEN ÖVERKLAGAS, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 18 maj 2018.

Malin Bergström

Camilla Wolf-Watz

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Bergström, ordförande, och tekniska rådet Camilla Wolf-Watz samt de särskilda ledamöterna Håkan Hellqvist och Åke Undén.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.